

Riitta Myllymäki

Eduskunnan hallintovaliokunta
hav@eduskunta.fi

Etäkuuleminen 8.4.2021

HE 242/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kuntalain ja varainsiirtoverolain 4 §:n muuttamisesta

Kuntaliiton edustajat ovat olleet jäsenenä hallituksen esitystä valmistelleessa työryhmässä ja jaostoissa. Kuntaliitto kannattaa ehdotettuja lakimuutoksia lukuun ottamatta kuntalain 23 §:n 2 momentin kumoamista. Kuntaliitto esittää seuraavat huomiot lakiehdotuksista.

Kuntatalousohjelma, 12 §

Ehdotukset vastaavat nykytilaa ja ovat perusteltuja. Kuntatalousohjelman valmistelu olisi edelleenkin osa julkisen talouden suunnitelman ja valtion talousarvioesityksen valmistelua ja ohjelma koskisi nykyiseen tapaan sekä kuntien lakisääteisiä että muita tehtäviä. Kuntatalousohjelmassa arvioitaisiin voimassa olevien säännösten edellyttämällä tavalla rahoitusperiaatteen toteutumista kuntien tehtävissä. Kuntatalouden näkökulmasta keskeiset ministeriöt osallistuisivat ohjelman valmisteluun.

Aloiteoikeus, 23 §

Aloiteoikeuden soveltamisalan laajennus takaa kunnan jäsenille yhdenvertaisen aloiteoikeuden.

Kuuden kuukauden käsittelymääräajan poistamista kunnan asukasluvusta lasketun kahden prosentin kannatuksen saaneilta aloitteilta olisi syytä vielä harkita. 2 momentin kumoaminen selkeyttäisi sääntelyä. Toisaalta kunnan asukkaiden laajasti kannattamien aloitteiden käsittelyajan venymisen estämiseksi kuuden kuukauden määräajan säilyttäminen olisi perusteltua.

Johtajasopimus, 42 §

Kunnanhallituksen toimivaltaa hyväksyä johtajasopimus kaikilta osin, myös erokorvauksen osalta, puoltaa se, että kunnanhallitus edustaa kuntaa työnantajana ja johtajasopimuksessa kyse on työnantajan ja kunnanjohtajan välisestä sopimisesta.

Poliittisen suhteellisuuden vaatimus kuntayhtymän toimielimissä (58 § 3 mom.)

Voimassa olevan kuntalain mukaan vain kuntayhtymän ylimpien toimielinten kokoonpanon ei tarvitse noudattaa poliittista suhteellisuutta. Erikseen on kuitenkin säädetty, että maakuntavaltuustojen kokoonpanon täytyy noudattaa poliittista suhteellisuutta.

Hallitus ei esitä kuntalain 58 §:n 3 momenttia muutettavaksi, mutta säännöstä tarkasteltiin työryhmässä, koska kuntalain tarkastelun tavoitteena oli etsiä keinoja, joilla voitaisiin tehostaa kunnan toiminnan johtamista ja vahvistaa kuntayhtymän omistajaohjausta. Työryhmässä todettiin, että kuntayhtymän omistajaohjausta voidaan lainsäädännön keinoin tehostaa vain rajallisesti. Yhtenä keinona nähtiin sääntelyn väljentäminen siten, että perussopimuksessa olisi mahdollista sopia, että kuntayhtymän toimielimissä ei tarvitse noudattaa poliittisen suhteellisuuden vaatimusta.

Poliittisen suhteellisuuden vaatimuksesta seuraa, että kuntayhtymän hallintoon valitut kunnan edustajat eivät aina ole kunnan suurimmista poliittisista ryhmistä. Sääntelyn väljentäminen mahdollistaisi kuntayhtymän toiminnan kannalta tarkoituksenmukaiset toimielinten kokoonpanot sekä antaisi paremmat edellytykset jäsenkuntien omistajaohjauksen toteutumiselle kuntayhtymässä, mikäli jäsenkunnat haluaisivat tämän mahdollisuuden käyttää. Kuntaliiton mielestä sääntelyn väljentämiselle ja harkintavallan antamiselle jäsenkunnille olisi perusteita. Erikseen olisi arvioitava voitaisiinko poliittisen suhteellisuuden vaatimuksesta luopumisesta sopia myös maakuntaliiton perussopimuksessa.

Kuntayhtymien yhdistyminen ja jakautuminen, 62 a ja 62 b §

Sääntely on tarpeen, vaikka kuntayhtymien yhdistyminen ja jakautuminen ovat olleet harvinaisia. Säännösten tarkoituksena on mahdollistaa kuntayhtymien yhdistyminen ja jakautuminen ilman olemassa olevien kuntayhtymien purkumenettelyä. Perusteluissa todetaan, että yhdistymisestä ja jakautumisesta aiheutuva henkilöstön työnantajan vaihtuminen katsottaisiin liikkeenluovutukseksi. Mikäli liikkeenluovutusta koskeva kannanotto katsotaan tarpeelliseksi, asia olisi parempi todeta pykälässä eikä ainoastaan perusteluissa.

Sopimusten hallinta ja tiedonhallinta, 90 §

Velvoite määrätä hallintosäännössä sopimusten hallinnan vastuut edistää kunnan sopimuksiin liittyvän kokonaisuuden ohjausta ja seurantaa sekä riskienhallintaa. Sopimusten hallinnasta ja valvonnasta kunnalle voi syntyä merkittäviä taloudellisia säästöjä ja palvelutuotanto voi tehostua.

Tiedonhallintalaki edellyttää vastuiden ja tehtävien määrittämistä hallintosäännössä.

Sähköinen kokous, 99 §

Kuntalakiin keväällä 2020 tehdyt väliaikaiset muutokset on perusteltua säätää pysyviksi. Kunnista keväällä 2020 kerätyn palautteen perusteella väliaikainen säännös on vähentänyt tulkin-
taongelmia ja tuonut selvennystä muotovaatimuksiin, kuten siihen milloin osallistujien on
käytettävä sekä mikrofonia että kamerayhteyttä, ja milloin ne voidaan pitää suljettuna. Lisäksi
sähköisen kokouksen, johon osa osallistujista osallistuu varsinaiselta kokouspaikalta ja osa
teknisen tiedonvälitystavan avulla valitsemastaan paikasta, tunnistaminen perusteluissa sel-
ventää säännöksen soveltamista.

Alijäämän kattaminen, 110 §

Ehdotetut muutokset selkeyttävät nykytilaa.

Arviointimenettely ja erityinen selvitys, 118 §

Ehdotettu valtiovarainministeriön toimivalta päättää laissa säädetyin edellytyksin erityisen
selvityksen tarpeellisuudesta ilman uutta arviointimenettelyä on perusteltu tilanteessa, jossa
valtuuston aiemman arviointimenettelyn perusteella hyväksymät toimenpiteet eivät ole to-
teutuneet. Kysymyksessä on tilanne, jossa valtuusto on päättänyt toimenpiteistä eikä erityistä
selvitystä kuntajaon muuttamiseksi ole aloitettu, mutta toimenpiteitä ei ole kuitenkaan toteu-
tettu. Ehdotuksessa tarkoitettussa tapauksessa uusi arviointimenettely johtaisi joka tapauk-
sessa suurella todennäköisyydellä erityisen selvityksen aloittamiseen.

Kyseessä on valtiovarainministeriön mahdollisuus tehdä selvitystä koskeva päätös. Päätöksen
tarve ja edellytykset on harkittava jokaisessa tapauksessa erikseen.

Kunnallinen liikelaitos, 120 §

Sääntelyn keventäminen poistamalla sääntelyä kunnallisista liikelaitoksista on perusteltua.
Kunta voi hallintosäännössä määritellä liikelaitoksen toimintaa yksityiskohtaisemmin, jos kat-
soo sen tarpeelliseksi.

Pääomalaina, 129 §

Lakimuutoksella selkeytetään oikeustilaa ja mahdollistetaan se, että kunnat voivat käyttää
pääomalainoja yhtiöidensä rahoittamiseen silloin kun se kunnan riskienhallinnan kannalta on
muutoin kuntalain 129 §:n mukaan mahdollista.

SUOMEN KUNTALIITTO

Riitta Myllymäki
johtava lakimies

